

(המשך עמוד 21)

איש זה הורשע ברצח אכזרי במיוחד של כמה אזרחים חפים מפשע בלבנון. הוא התעלל בהם, ואחר-כך חנק אותם כמו יריו בחבלניילון, וזרק את גופותיהם בכאר. הפרשה התגלתה תודות לחילי בעלי-מצפון. בסופו של דבר נרון פינטו עלידי בית-המשפט הצבאי לשמונה שנות מאסר. הרמטכ"ל, רפאל (רפול) איתן, המתיק את עונשו לשנתיים.

ניר ערך או סידרת כתבות על החלטות הרמטכ"ל לחון או להמתיק את עונשם של רוצחי-ערבים. הצנזורה אסרה את עצם הפירסום של פרשת-פינטו. החומר של ניר הגיע לוועדת-החוקי והביטחון של הכנסת, ומשם לירי חברי-כנסת. זה פנה במכתב משופכל לכל שאר חברי-הכנסת, ופירט את המיקרה המחריד. עותק של המכתב הגיע לידי כתב נוס' אונ'ס טיימס, שפירסם את הפרשה באמריקה. רק אז ניתן היה לפרסמה בארץ. ככתבה שלו בטלוויזיה הישווה ניר את העובדות של הפרשה עם דברים שאמר הרמטכ"ל בראיון כמה חודשים לפני כן. הוא הוכיח שרפאל איתן לא דיבר אמת.

זמן מה לאחר-מכן נשא הסגן פינטו לאשה את בתו של האלוף דני מט, מי שהיה מפקד החטיבה שאליה הסתפח ניר במלחמת יום-הכיפורים.

מאבקים אלה היקנו לניר, בהוגים יודע-ידבר, שם של אדם המוכן להילחם על עקרונות מוסריים, גם כשהדבר כרוך בהתנגשות חזיתית עם הסמכות הציבאית העליונה.

נמו מיסדר יוק

בקיץ 1980 הוזמן ניר כאורח צבא ארצות-הברית לביקור בן חודשיים בבסיסו. פירותיו של ביקור זה היו חשובים אף מכפי שהוא תיאר את לעצמו אז.

כשזכו סיפר: "ביקרתי בחתך רחב מאוד של בסיסי הצבא האמריקאי, החל בבסיס-ההתרעה באלסקה ובסיסי חיל-האוויר בני באדה וכלה בתעשיות הביטחוניות. הייתי בנוקרה-הפיקוד של חיל-האוויר האסטרטגי, שממנו ניהלו את המלחמה הבאה, ובי-

העיתונאית בכלל, ועובר למטה-הבחירות של המערך.

רבים קישרו בין שני הדברים, וטענו כי הכתבה נועדה לסלול את דרכו של ניר אל תפקידו החדש. אולם גירסה זו לא היתה סבירה. ניר פיקח מדי מכדי לבצע תעלול כה שקוף. סביר יותר להניח כי החליט לעבור לפוליטיקה באופן ספונטאני ופיתאומי. לחבריו הסביר כי מיצה את עצמו בטלוויזיה, ושאינו לו עוד למה לצפות שם.

עמיתו נדמו. אמר לו מוטי קירשנבאום: "מהט" לוויזיה לא מתפטר. הטלוויזיה היא כמו מיספר ירוק?"

הצעיר השאפתן חסרי-הנוחה, שרצה לעסוק בעניינים חשובים, מאס בוחר השיטתי של כלי-התקשורת. הוא שאף למרחבים חדשים. הוא סירב לנהוג כרבים מחבריו, שיצאו ל"חופשה-ללא תשלום" כדי לחפש משרות אחרות תוך הבטחת דרך-הנסיגה. הדבר נראה לניר בלתי-מוסרי. הוא שרף אחריו את הגשרים.

"שקט, יורים"

כאשר נחת ניר בלב חוגי-העוריים של שימרון פרס, לא התקבל עלידי עמיתיו החדשים בתרועות-שימחה. שלושת היועצים העיקריים של אז — יוסי ביילין, ישראל פלג וגידעון לוי — לא התלהבו. הם ראו בו זר, הנדחק אל תוך נחלתם. המתוחות בין ניר ובין שאר יועציו של פרס נמשכת מאז ועד היום. כמה מן היועצים התחלפו כאחרים, אך היחס לניר לא השתנה. הוא היה זר, האיש שבא מבחוץ.

ואכן, היה קיים שוני קיצוני בין "נערי פרס" ובין ניר. נערי-פרס, שרובם דומים זה לזה להפליא גם מבחינה חיצונית, הם אנשים רגועים, בני-יתיקים, "לדי שמנת", המשרתים את הבוס שלהם והתומכים בהשקפותיו. ניר הוא אדם עצמאי מאוד, בעל מחשבה משלו, דינאמי, חסרי-הנוחה, שאפתן, המבקש להפעיל דברים במידי-יו.

כאשר טענו "היועצים" שניר נושא את עיניו אל תפקיד ראש-לישכתו של ראש-הממשלה אחרי הבחירות, השיב ניר בכמה מישפטים שהיו נבואיים: "ראש הלישכה זה תפקיד כליכר

שריווחו וכתבו, וניגחו ותקפו, וחירפו, לכל משתתפי הפגנות המחאה...

"... לכל יושבי בתי-הקפה ומתכנסי ימי שישי בערב... לכל אלה, לכולם יחד ולכל אחד לחוד, מופנית הקריאה הזאת:

"עד היום מילאתם כולכם את תפקידכם בדמוקרטיה שלנו... ויכוח שלא עירער את המוראל — אלא בנה הבנה עמוקה וטובה יותר של בעיית-הביטחון של עסי-ישראל במלחמתו במחבלים. עכשיו הגיע הזמן להפסיק. עכשיו יורים.

"עכשיו צריכים כל אלה שנשארו בעורף להצדיע לצה"ל ולתושבי הגבול הצפוני. אחרי שיסתיים הכל, תוכלו כולכם לשוב ולנתח ולדון ולהתווכח ולקעוס ולהגיב ולמחות ולהפגין... "ביתיים — שקט בבקשה.

"עכשיו יורים. "שקט"

כעבור ימים אחדים, כאשר השתנה מצב-הרוח הציבורי כלפי המלחמה, והמונים יצאו להפגין נגדה, הפכה רשימה זו בריעבד סמל של גישה מוסיומת. אך בראיון שהעניק שנתיים לאחר מכן אמר ניר כי הוא נשאר שלם במאה אחוזים עם מה שכתב ברשימה ההיא.

באותה העת קיבל ניר את הפיקוד על גדוד-טנקים, אחרי שהשלים במילואים קורס של מג"דים.

החתן של הבוס

לפני כן הפתיע ניר את מכריו שוב, והפעם בתחום שונה לגמרי: הוא נשא לאשה את ג'ודי, בתו של נוח מוזס, הבעל העיקרי והעורך של ידיעות אחרונות. היה זה טיבעי שלשונות רעות ידביקו גם למעשה זה תווית של קארייריים. שאפתנותו של ניר היתה ידועה, וידעות אחרונות הפך זה-ממכר העיתון הנפוץ ביותר במדינה, גוף עתיר-נכסים ורבי-השפעה.

אולם הקשר בין עמירם וג'ודי לא היה תלוי בחשבון. זה היה מיקרה קלאסי של משיכת-ההפכים. ג'ודי היא צעירה חברותית, עליזה, ספונטאנית, מוחצנת, בעלת שכל ישר וחוכמת-חיים. ניר המופנם, המסוגר, מצא בה שימחת-

עורך "מבט" סרן עמירם ניר (רטייה) בישיבה של מחלקת-החדשות בטלוויזיה (1975)*. ובמטה הבחירות של המערך בבחירות 1981

חיים החסרה לו. היא, לעומת זאת, מצאה בו אדם בוגר יותר, רציני, שאפתני — איש שונה מאוד מרוב הצעירים שהכירה, ושכבחרתם הסתוככה עד כה.

היו שסברו כי הנישואין יהיו סימני-דרך חדש בקרו-היוגזג של ניר. עיתונאי מיקצועי, בעל כישורים שהוכיחו את עצמם, יכול היה לתפוס עמדה בכירה באימפריה של הצהרון. כחתנו של הבוס, בוודאי נפתחו לפניו אפשרויות חדשות.

אולם בשלב זה כבר החליט ניר ללכת בכיוון אחר. הקשר שלו עם בית ידיעות אחרונות נשאר רופף. גם כאשר נספה נוח מוזס בתאונת-דרכים מול מערכת עיתונו, וג'ודי ניר ירשה שלישי ממניותיו, לא נכנס ניר לענייני-העיתון. זכות ההצבעה של מניות אשתו מסורה בידי אחיה, ארנון (גוני). ניר נשאר בצד, כשהוא מעורב רק בענייני שולי במאבקי-הכוח נוסח ראלס, שפקדו את המישפחה.

עיניו של ניר היו נשואות אל הצומת הפוליטי-ביטחוני, שבו מתקבלות ההחלטות הגדולות. הוא רצה להשפיע על המאורעות במישורו, ולא בדרך העקיפה של איש התיקשורת.

תפקיד עלום

הזדמנות באה לקראת בחירות 1984. שוב הצטרף ניר למטה הבחירות של שימרון פרס.

הפעם נכנס לחלל ריק. הוא קיבל על עצמו תפקיד שאיש לא חפץ בו במיוחד: ניהול המטה האישי של פרס ואירגון הופעותיו. הוא עשה זאת בדרייגנות של קציני-מטה צבאי. אמנם, הוא שאף לקבל מקום ריאלי ברשימת המערך לכנסת, אך השעיה לא היתה בשרה לכך. הוא נאלץ להסתפק במקום הדי-87.

הבעייה הגדולה התעוררה למחרת הבחירות. המערך לא נחל

חשוב? הרי זה תפקיד בעורף, מאחורי-הקווים! אני אוהב להיות בקווים הקידמיים, בקו האש, ולא לשרד הוראות מהעורף!"

אולם הבעייה ירדה מן הפרק לפני שנולדה. המערך נכשל בבחירות של 1981, אף שאחד היועצים, ישראל פלג, כבר הספיק במוצאי יום-הבחירות להכריז על פרס כעל ראש-הממשלה הבא. יריבו של ניר שמחו לאירו. בעניינם הימר ניר על ניצחון המערך והפסיד. הצעיר בעל-המרפקים, השואף לגדולות, נשאר בלא-כלום.

ראכן, שלוש השנים הבאות היו לניר שנים של גלות. האיש הצמא-לפעולה נותר בלי "אקשן".

לפניכן סיים בהצטיינות את לימודיו לתואר ראשון במדעי הכלכלה והיחסים הבינלאומיים, וקיבל את פרס כרמון (על-שם תא"ל כרמון המנוח, איש קהילת-המדועין) ליחסים בינלאומיים. נפתח לפניו מסלול ישר לדוקטורט. הוא התקבל כחוקר למרכז למחקרים אסטרטגיים באוניברסיטת תל-אביב, והתחיל להכין עבודת-דוקטורט על תורת-הביטחון של ישראל.

יתכן כי מילחמת-הלבנון הצילה אותו מן השי-עמום האקדמי. הוא השתתף במלחמה כסמג"ד וכמפקד כוח באיזור-ביירות.

ביום הראשון של המלחמה פירסם ידיעות אחרונות רשימה קצרה בחתימתו. ככותרת שלה הפכה סימטה: "שקט, יורים" זו לשונה:

"לכל הפוליטיקאים בממשלה ובאופוזיציה, שחשבו ואמרו, והתווכחו ומתחו ביקורת, לכל העיתונאים וכתבי-האממרים

עמירם ניר סירב להתראיין לכתבה זו, או למסור מידע בכל צורה אחרת. המידע בכתבה מתבסס על ראיונות קודמים שהעניק להעולם הזה, בטרם נכנס לתפקיד היועין לענייני-שטור, על ראיונות בעיתונים אחרים ועל עדויות של אנשים שבאו עימו במגע במהלך הקריירה שלו. איסוף המידע נעשה עלידי ענת סרגופטי.

* מימין: יצחק ליבני, ארי אבנר, מיכאל קרפין, ניר, יושב: אהרון ריב.